

ЗАКОН ЗА ПЕРСОНАЛНИОТ ДАНОК НА ДОХОД

“Службен весник на Република Македонија”, бр.80/93, 3/94,70/94, 71/96, 28/97, 8/01, 50/01, 52/01, 2/02, 44/02, 96/04, 120/05, 52/06, 139/06, 6/07, 160/07, 159/08, 20/09,139/09, 171/10 и 135/11.

ПРВ ДЕЛ ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се воведува персонален данок на доход и се уредува начинот на оданочување на доходот на граѓаните.

Член 2

Персоналниот данок на доход (во натамошниот текст: данок на доход) се плаќа годишно на збирот на нето приходите од сите извори, освен на приходите што се изземени од оданочување со овој закон.

Член 3

Доходот што подлежи на оданочување го сочинуваат следниве видови приходи остварени во земјата и во странство:

- 1) лични примања;
- 2) приходи од самостојна дејност;
- 3) приходи од имот и имотни права;
- 4) приходи од авторски права и права од индустриска сопственост;
- 5) приходи од капитал;
- 6) капитални добивки;
- 7) добивки од игри на среќа и други наградни игри; и
- 8) други приходи.

На оданочување подлежат сите приходи од став 1 на овој член што се остварени во пари, хартии од вредност, во натура, или во некој друг вид.

Член 4

Даночен период за кој се утврдува данокот на доход е календарската година.

На одделните видови приходи од член 3 на овој закон, во текот на годината се пресметува аконтација на данокот на доход што се наплатува по одбивка од секој приход или врз основа на решение на органот за јавни приходи, освен ако не е поинаку определено со овој закон.

Износот на платениот данок од став 2 на овој член се одбива од пресметаниот годишен данок на доход, а олеснувањата се признаваат во износ во кој се одобрени при аконтативното пресметување.

Член 5

Годишниот износ на данокот на доход и износите на аконтациите и олеснувањата кои се одбиваат од годишниот данок се утврдуваат според прописите кои важат на 1 јануари во годината за која се утврдува данокот на доход, ако со овој закон не е поинаку определено.

Член 6

Данок на доход не се плаќа на примањата по основа на:

1) награди што ги доделува Организацијата на Обединетите нации и меѓународните организации;

2) награди за животни достигнувања во науката, културата и спортот;

3) стипендии и кредити на ученици и студенти што ги доделуваат органите на државната управа и фондации во согласност со закон;

3-а) награди на ученици и студенти за време на задолжителна практична работа и обука до 4.000 денари месечно;

3-б) награди на ученици и студенти освоени на натпревари во рамките на образовниот систем;

4) награди на спортисти за постигнати резултати на официјални меѓународни натпревари;

5) стипендии за спортисти;

5-а) надоместок на трошоци за службени патувања (трошоци за превоз, сместување и исхрана) при патување на државните репрезентации и спортските клубови на официјални првенства и други меѓународни натпревари;

6) надоместок на трошоци за службени патувања, за теренски додаток (сместување, исхрана) или одвоен живот од семејството на вработени лица во висина на најнискиот износ утврден со општиот колективен договор на стопанството во Република Македонија, односно за вработените во нестопанството во висина утврдена со прописите за органите на државната управа;

6-а) надоместоците на трошоците за користење на сопствен автомобил за потребите на работодавачот во висина од 30% од цената на литар гориво што го користи автомобилот за секој изминат километар, а најмногу до 3.500 денари месечно;

7-б) надоместок на лицата волонтери согласно со Законот за волонтерството;

8) надоместок за инвалидност, плата и пензија на инвалидно лице;

9) детски додаток;

10) други социјални додатоци за деца, утврдени со закон;

11) паричен надоместок за време на невработеност, утврден со закон;

12) надоместок во случај на смрт на вработениот и на член на семејството, до пропишаниот износ;

13) помош за претрпени штети од елементарни непогоди, до најнискиот износ утврден со општиот колективен договор на стопанството во Република Македонија, односно за вработените во нестопанството во висина утврдена со прописите за органите на државната управа;

14) надоместок по основа на здравствено осигурување, освен надоместок на плата;

15) помошти за социјална заштита;

16) надоместок за телесно оштетување;

17) надоместок на штета по основа на осигурување на живот и имотни осигурувања, доколку трошоците за осигурувањето се на товар на осигуреникот;

18) камати по јавни заеми;

19) камати по обврзници издадени од Република Македонија и единиците на локалната самоуправа;

20) камати на штедни влогови, тековни сметки и депозити по видување;

21) алиментации и надоместоци на штета по судска одлука и надоместок на штета како последица на несреќа при работа;

21-а) приходи од продажба на корисен цврст отпад, остварен од страна на физичко лице;

21-б) приходи од продажба на собрани лековити билки и шумски плодови, остварени од физичко лице;

22) отпремнина која се дава при заминување во пензија во висина од две просечни месечни нето плати по работник исплатени во Република Македонија во последните три месеца;

23) еднократен надоместок во вид на испратнина, заради трајно работно ангажирање на работниците, под услови и начин утврдени со закон;

24) примени донации во согласност со Законот за донации и за спонзорства во јавните дејности и

25) плати на вработените лица кај обврзникот кој е корисник на технолошка индустриска развојна зона, за период од десет години од започнувањето на вршењето на дејноста во зоната, односно од првиот месец во кој корисникот ќе изврши исплата на плата, без разлика на бројот на вработените лица кај корисникот, под услови и постапка утврдени со Законот за технолошки индустриски развојни зони.

ВТОР ДЕЛ

ГОДИШЕН ДАНОК НА ДОХОД

1. Даночен обврзник

Член 7

Обврзник на данокот на доход е секое физичко лице резидент на Република Македонија за доходот што го остварува во земјата и во странство.

Резидент во смисла на овој закон е физичко лице кое на територијата на Републиката има постојано живеалиште и престојувалиште.

Резидентот има престојувалиште ако на територијата на Републиката престојува непрекинато или со прекини 183 или повеќе дена во кој било 12 месечен период.

Член 8

Обврзник на данокот на доход, во смисла на овој закон е и физичко лице-трговец, трговец поединец, како и физички лица кои се занимаваат со земјоделска дејност, со занаетчиска дејност и лица кои вршат услуги или слободни занимања.

Член 9

Обврзник на данокот на доход е и физичко лице кое не е резидент на Републиката за доходот што е остварен на територијата на Републиката.

Обврзник на данокот на доход е и физичко лице кое непријавено врши дејност и остварува приходи кои подлежат на оданочување според одредбите на овој закон.

2. Даночна основа

Член 10

Основа на данокот на доход претставува доходот за оданочување, според член 3 на овој закон намален за:

1) придонесите за пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување и вработување, освен за придонесите од земјоделска дејност што ги плаќаат земјоделците на катастарскиот приход;

2) придонесите за доброволно пензиско и инвалидско осигурување платени од обврзникот;

3) лично ослободување во износ од 84.000 денари, при годишно пресметување на данокот на доход и

4) таксите и другите јавни давачки платени од приходите на обврзникот.

Намалувањата од став 1 на овој член не се признаваат при пресметување на данокот на доход остварен од нерезидентни лица на територијата на Републиката.

Член 11

Износот на личното ослободување од членот 10 точка 3) на овој закон, пред почетокот на секоја година се валоризира со планираниот пораст на платите на вработените во Републиката за годината, утврдени во Макроекономската политика на Владата на Република Македонија.

Износот на личното ослободување од став 1 на овој член го објавува министерот за финансии пред почетокот на секоја година.

3. Даночни стапки

Член 12

Данокот на доход се плаќа по стапка од 10%.

Член 13

Заради одбегнување на двојно оданочување на обврзникот му се намалува пресметаниот данок на доход за износот на платениот данок на доход во друга држава, најмногу до износот што би се добил со примена на даночната стапка од член 12 на овој закон.

ТРЕТ ДЕЛ

УТВРДУВАЊЕ НА ОДДЕЛНИТЕ ВИДОВИ ПРИХОДИ

1. Лични примања

Член 14

Лични примања претставуваат сите приходи што ќе ги оствари обврзникот по основа на работен однос, вклучувајќи ги и приходите по договор за повремено или привремено вршење услуги на органите на државната управа, на домашните и странските правни лица, како и на домашните и странските физички лица кои вршат самостојна дејност, ако со овој закон не се изземени од оданочување.

Член 14-а

Лични примања во смисла на член 14 од овој закон претставуваат:

1) плата и надоместоци на плата од работен однос и исплата по основ на деловна успешност на работодавачот утврдена со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување;

1-а) надоместоци на трошоци од работен однос исплатени над износите од членот 6 на овој закон и сите други надоместоци на трошоци поврзани со работа утврдени со Законот за работните односи, Општиот колективен договор за стопанството во Република Македонија, гранските колективни договори и прописите за органите на државната управа;

2) пензиите;

3) примањата на членови на органите на управување и на органите на надзор на трговските друштва;

4) примањата на функционери, пратеници, советници и други носители на јавни функции;

5) примања на професионални спортисти (премии, трансфери и сл.);

5-а) надоместок за врвни спортисти;

6) надоместок за време на боледување;

7) надоместок за време на отсуство од работа;

8) надоместок за работа на судии поротници, вешти лица и стечајни управници, кои немаат својство на вработени лица во соодветните институции или друштва;

9) надоместок на членовите на Македонската академија на науките и уметностите;

10) плата остварена со работа во странство врз основа на работен однос заснован во земјата и

11) секој поединечно остварен приход врз основа на договор за повремено или привремено вршење на услуги на правни и физички лица.

Како лични примања во смисла на став 1 на овој член се сметаат и други примања, кои наместо во пари се даваат во вид на бонови, парични потврди, акции, стоки, или во некој друг облик кој има парична вредност.

Член 15

Основа за пресметување на данокот на личните примања претставува:

1) остварената плата и надоместокот на плата од работен однос и исплата по основ на деловна успешност на работодавачот утврдена со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, намалени за придонесите и личното ослободување за месецот за којшто се исплатува платата;

1-а) износот на надоместоци на трошоци од работен однос исплатени над износите од членот 6 на овој закон и сите други надоместоци на трошоци поврзани со работа утврдени со Законот за работните односи, Општиот колективен договор за стопанството во Република Македонија, гранските колективни договори и прописите за органите на државната управа;

2) платата остварена со работа во странство врз основа на работниот однос што е заснован во земјата, намалена за придонесите и личното ослободување;

3) остварената пензија намалена за придонесите и личното ослободување;

4) износот на примањето, надоместокот, односно приходот од член 14-а точки 3), 4), 5), 8), 9) и 11) на овој закон, или на другите приходи кои не се остварени по основ на работен однос;

5) остварената плата и надоместокот на плата од работен однос и исплата по основ на деловна успешност на работодавачот за странско физичко лице-нерезидент што ја остварува од работа кај резидент на Република Македонија утврдена со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, намалени за придонесите и личното ослободување за месецот за којшто се исплатува платата;

5-а) износот на надоместоци на трошоци од работен однос исплатени над износите од членот 6 на овој закон и сите други надоместоци на трошоци поврзани со работа на странско физичко лице-нерезидент од работен однос кај резидент на Република Македонија утврдени со Законот за работните односи, Општиот колективен договор за стопанството во Република Македонија, гранските колективни договори и прописите за органите на државната управа;

6) остварената плата и надоместокот на плата од работен однос и исплата по основ на деловна успешност на работодавачот што ја остварува резидент на Република Македонија кој работи во странски дипломатски и конзуларни претставништва и меѓународни организации во Република Македонија утврдена со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување намалени за придонесите и личното ослободување за месецот за којшто се исплатува платата;

6-а) износот на надоместоци на трошоци од работен однос исплатени над износите од членот 6 на овој закон и сите други надоместоци на трошоци поврзани со работа утврдени со Законот за работните односи, Општиот колективен договор за стопанството во Република Македонија и прописите за органите на државната управа, што се исплатени на резидент кој работи во странски дипломатски и конзуларни претставништва и меѓународни организации во Република Македонија;

7) номиналната вредност на боновите, паричните потврди и хартиите од вредност;

8) цената која би се постигнала со продажба на стоките, во случаите на лични примања исплатени во стока и

9) надоместокот што би се постигнал на пазарот за примањата во некој друг облик кој не е наведен во точките од 1) до 7) на овој член.

Висината на цената, односно на надоместокот од став 1 точка 8) на овој член ја утврдува исплатувачот на личните примања во моментот на давањето на соодветното примање.

Ако органот за јавни приходи оцени дека утврдената цена, односно надоместокот од став 1 точката 8) на овој член е пониска од онаа што може да се постигне на пазарот, ќе ја утврди таа цена, односно надоместокот во висина која би можела да се постигне на пазарот.

Член 15-а

Данокот на доход за личните примања од член 14 на овој закон е аконтативен, освен ако поинаку не е определено со овој закон.

На даночниот обврзник по основ на личните примања од плата од работен однос и пензија, му се признава лично ослободување во износ од една дванаестина од износот утврден во член 10 став 1 точка 3 на овој закон.

Член 16

(бришан)

Член 17

Од данок од лични примања што се остварени со работа во странски дипломатски и конзуларни претставништва, односно кај претставници или службеници на такви претставништва во Републиката ослободени се под услов на реципроцитет:

1) шефовите на странски дипломатски мисии акредитирани во Република Македонија, персоналот на странските мисии во Република Македонија, како и членовите на нивните семејства, ако тие членови на семејства не се државјани или резиденти на Република Македонија;

2) шефовите на странски конзуларни претставништва и конзуларните функционери кои се овластени за вршење на конзуларни функции, како и членовите на нивните семејства, ако тие членови на семејства не се државјани или резиденти на Република Македонија;

3) функционерите на ООН и на нејзините специјализирани агенции како и стручњаците за техничка помош на ООН на нејзините специјализирани агенции;

4) лицата вработени кај странски дипломатски и конзуларни претставништва и меѓународни организации, лицата вработени кај шефовите на дипломатски и конзуларни претставништва или меѓународни организации, ако не се државјани или резиденти на Република Македонија;

5) почесните конзуларни функционери на странски конзуларни претставништва за личните примања и надоместоци што ги добиваат од земјата која ги именувала за вршење на конзуларните функции.

Членовите од 18 до 27 се бришани.

3. Приходи од самостојна дејност

Член 28

Под приходи од самостојна дејност се сметаат приходите остварени од стопанска дејност, од давање професионални и други интелектуални услуги, приходите од земјоделска дејност и од други дејности чија трајна цел е остварување на приходи.

Под приходи од стопанска дејност се подразбираат приходите од производство, услужна, трговска, угостителска, превозничка и друга слична дејност.

Под приходи од професионални и други интелектуални услуги се подразбираат приходите од здравствена, стоматолошка, ветеринарна, адвокатска, нотарска, консултанска, ревизорска, инженерска, архитектонска, новинарска, спортска, културна и друга интелектуална дејност.

Под приходи од земјоделска дејност се подразбираат приходите од производство, доработка, преработка и пласман на сопствени земјоделски производи, како и одгледување на добиток и други стопанско-корисни животни и пласман на нивните производи.

Член 29

Обврзник на данокот на доход за приходите од самостојна дејност е трговец поединец, како и физички лица кои се занимаваат со земјоделска дејност, со занаетчиска дејност и лица кои вршат услуги или слободни занимања, кои остваруваат приходи од вршење на дејност од член 28 на овој закон, кои не се сметаат за трговци.

Член 30

Ако повеќе физички лица остваруваат приходи со заедничко вршење на дејност, секое од нив е обврзник на данокот на доход за делот од нето-приходот што му припаѓа според договорот за заедничко вршење на дејност. Ако со договорот не е утврдено нивното учество, за утврдување на даночната основа се смета дека нето-приходот се дели на еднакви делови.

На висината на даночната обврска на физичкото лице за делот од нето-приходот од став 1 на овој член нема влијание фактот дали нето-приходот од заедничкото вршење на дејност е распределен или не.

Член 30-а

Основа на данокот на доход за приходите од самостојна дејност е нето-приходот, кој се утврдува во даночниот биланс.

Нето-приходот претставува разлика помеѓу вкупните приходи и вкупните расходи на даночниот обврзник.

Член 30-б

Остварените вкупни приходи и вкупните расходи од член 30-а на овој закон се утврдуваат во согласност со прописите за сметководство и според одредбите на овој закон.

Член 30- в

Пресметката на трошоците на материјалите и набавната вредност на продадената трговска стока се врши со примена на методот на просечни цени.

Ако се користат други методи за водење на вредноста на залихите, трошоците на материјалите, односно набавната вредност на продадената стока, во даночниот биланс се искажуваат во корегирани износи, кои би произлегле од примената на методот од став 1 на овој член.

Кога потрошокот на материјалите и набавната вредност на продадените трговски стоки се евидентира според методот на плански, односно продажни цени, може да се смета како метод на просечни цени, доколку планската вредност на потрошените материјали и продажната вредност на продадените трговски стоки се корегираат за сразмерниот дел на отстапувањето.

Просечните набавни цени на потрошените материјали се утврдуваат за делот на продадените производи.

Член 30-г

Деловните расходи што настануваат од испораки на стоки, материјали и услуги со поврзани правни и физички лица се утврдуваат според цените кои би се оствариле на домашниот пазар или компаративниот странски пазар, кога не би се работело за однос помеѓу поврзани лица.

Член 30-д

Сите трансакции кои даночниот обврзник ги имал со поврзани лица посебно се искажуваат во даночниот биланс, заедно со трансферните цени по кои се реализирани трансакциите.

Разликата помеѓу пазарната цена и трансферната цена се вклучува во даночната основа.

Член 30-ѓ

Износот на бруто платите на вработените се признаваат во целина како одбитна ставка на товар на деловните расходи, во висина на исплатените износи.

Член 30-е

Амортизацијата на нематеријалните и материјалните средства се признава како расход во даночниот биланс до износот утврден со примена на амортизационите стапки пропишани со номенклатурата на средствата.

Еднаш амортизираните средства или група на средства не можат повторно да се вклучат во пресметка на амортизацијата при утврдување на основата за оданочување.

Преостаната сегашна вредност на средствата кои не можат понатаму да се користат можат да се амортизираат во целина независно од пропишаниот век на траење.

Владата на Република Македонија ја пропишува Номенклатурата на средствата за амортизација и годишните амортизациони стапки, како и начинот на пресметување на амортизацијата, односно отписот на вредноста на нематеријалните и материјалните средства.

Член 30-ж

Кога со примена на функционалниот метод на амортизација, вкупната амортизација се зголемува за повеќе од 10% од амортизацијата пресметана со пропорционална метода, за пресметка на амортизацијата по функционалната метода, потребна е согласност од органот за јавни приходи.

Член 30-з (бришан)

Член 30-с

На товар на расходите во даночниот биланс се признаваат и:

1) трошоците за истражување и развој направени во рамките на сопствени истражувачко-развојни центри, или преку самостојни научно-истражувачки институции;

2) трошоците по основ на камати на кредити кои се користени исклучиво за вршење на дејноста на обврзникот, освен каматите на кредитите што се користени за набавка на патнички автомобили. Ако постои кредитен однос помеѓу поврзани лица, трошоците на каматите се признаваат до износот на каматите по кои можело да се земе соодветен кредит во пресметковниот период од комерцијалните банки;

3) премиите платени за осигурување на деловниот имот и сите задолжителни видови на неживотно осигурување утврдени со закон;

4) трошоците по основ на организирана исхрана и превоз до и од работа во висина утврдена со закон;

4-а) трошоците исплатени за еднократен надоместок во вид на испратнина, надоместок за смрт на работник или член на неговото семејство, надоместоците по основа на дневници за службени патувања во земјата и во странство, теренски додаток или одвоен живот од семејството, во висина утврдена со членот 6 на овој закон;

5) трошоците исплатени за користење на сопствен автомобил за потребите на работодавачот од лицата во работен однос, се признаваат на товар на расходите во даночниот биланс во висина од 50% од исплатениот износ;

6) придонесите за пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување и придонесот за вработување на обврзникот, данокот на имот, таксите и другите јавни давачки што се во функција на вршење на дејноста, освен персоналниот данок на доход и други лични давачки на обврзникот и

7) трошоците за економска пропаганда во функција за унапредување на дејноста на обврзникот, во висина во која се стварно направени, врз основа на соодветна документација.

Член 30-и

На товар на расходите во даночниот биланс не се признаваат:

1) парични казни и пенали платени од обврзникот;

2) затезни камати и парични казни за неплатени или ненавремено платени даноци, придонеси и други јавни давачки;

3) трошоци за репрезентација (гостење, подароци, плаќање на трошоци за одмор, спорт, рекреација и разонода и други слични трошоци);

4) трошоци за користење и одржување на автомобили и други средства за превоз на обврзникот, како и трошоци за користење на рент-а-кар возила, во висина од 50% од остварениот износ;

5) исплатите по основ на стипендии и

6) други давања и трошоци кои не се во директна врска со дејноста и остварувањето на добивката.

Член 30-ј (бришан)

Член 30-к

На обврзникот му се намалува даночната основа за извршените вложувања во материјални средства (недвижности, постројки и опрема) и во нематеријални средства (компјутерски софтвер и патенти), за проширување на својата дејност, во висина од 30% од извршените вложувања, со тоа што извршеното намалување не може да биде поголемо од 50% од утврдената даночна основа за истиот даночен период.

Како вложувања во материјални и нематеријални средства не се сметаат вложувањата во патнички автомобили, мебел, теписи, аудиовизуелни средства, бела техника, уметнички дела од ликовната и применетата уметност и други украсни предмети за опремување на административните простории, освен вложувањата во патнички автомобили во дејностите: изнајмување на возила (рент-а-кар), авто такси превозот, возила за обука на возачи и специјални возила (погребални, брза помош, возила за помош на пат и слично), за кои обврзникот има право на намалување на даночната основа во висина на извршеното вложување, но не повеќе од висината на даночната основа за истиот даночен период.

За остварување на правото на даночно намалување од ставовите 1 и 2 на овој член, услов е обврзникот да не ги отуѓи или на друг начин ги пренесе средствата за период од три години, почнувајќи од годината во која е извршено вложувањето.

Ако обврзникот на крајот на секој пресметковен период, документирано не докаже дека износот на намалувањето на даночната основа го вложил за намените од ставовите 1 и 2 на овој член и не ги отстапил основните средства, даночниот обврзник го губи правото на ослободување по оваа основа. Данокот кој би го платил да не го користел ова ослободување се наплатува во износ зголемен со камата пропишана за даноците што не се платени во пропишаниот рок.

По исклучок од ставот 1 на овој член на обврзникот кој е должен согласно членот 2 од Законот за регистрирање на готовински плаќања, да воведат и да користат одобрен систем за регистрирање на готовинските плаќања, му се намалува пресметаниот данок за набавени до десет фискални апарати, во висина на нивната вредност.

Даночното ослободување од став 5 на овој член обврзникот може да го користи од првиот нареден месец од тековната година од воведувањето во употреба на одобрен систем на опрема за регистрирање на готовинските плаќања до крајот на годината, сразмерно на износот на вложените средства.

Доколку обврзникот даночното ослободување од ставот 6 на овој член не го искористи до крајот на тековната година, има право да го пренесе во наредниот период.

Даночното ослободување од став 5 на овој член обврзникот го остварува со одобрение од органот за јавни приходи, по поднесено писмено барање во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето.

Доколку Управата за јавни приходи не издаде дозвола за даночно ослободување, односно не донесе решение за одбивање на барањето во рокот од ставот (8) на овој член, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена од истекот на тој рок, да поднесе барање до писарницата на директорот на Управата за јавни приходи за донесување на решение. Доколку директорот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Управата.

Формата и содржината на барањето од членот 30-к став (8) од овој закон и на барањето од ставот (9) на овој член ги пропишува министерот за финансии.

Кон барањето за издавање дозвола од ставот (9) на овој член, барателот доставува и копија од барањето од членот 30-к став (8) од овој закон.

Директорот на Управата за јавни приходи или од него овластено лице, е должен во рок од пет работни дена од денот на поднесување на барањето од ставот (9) на овој член да донесе решение за издавање на дозвола или за одбивање на барањето.

Доколку директорот на Управата за јавни приходи или од него овластено лице, не донесе решение во рокот од ставот (12) на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

Државниот управен инспекторат е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот (13) на овој член да изврши надзор во Управата за јавни приходи дали е спроведена постапка по поднесеното барање во согласност со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Инспекторот од Државниот управен инспекторат од ставот (14) на овој член, доколку утврди повреда на правилата на постапката, донесува решение со кое го задолжува директорот на Управата за јавни приходи или од него овластено лице, во рок од десет дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го уважи или одбие барањето и во истиот рок да го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој е одлучено по поднесеното барање.

Доколку директорот на Управата за јавни приходи или од него овластено лице, не одлучи во рокот од ставот (15) на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој директорот на Управата за јавни приходи или од него овластено лице, ќе одлучи по поднесеното барање за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање. Инспекторот во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Доколку директорот на Управата за јавни приходи или од него овластено лице, не одлучи и во дополнителниот рок од ставот (16) на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот (13) на овој член, подносителот на барањето во рок од пет работни дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена да го разгледа приговорот од ставот (18) на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од подносителот на барањето согласно со ставовите (15) и (16) и/или не поднесе пријава согласно со ставовите (17) и (18) на овој член, Директорот на државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција за инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во Управата за јавни приходи дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот (19) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Во случајот од ставот (20) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден, ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот.

Во случаите од ставот (21) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три работни дена го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот (19) од овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од осум работни дена.

Доколку директорот на Управата за јавни приходи, или од него овластено лице, не одлучи во рокот од ставот (17) на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежен суд.

Постапката пред Управниот суд е итна.

Член 31

Обврзникот кој поради определени околности не е во состојба да ги води деловните книги, или на кого нивното водење значително му го отежнува вршењето на дејноста, има право да поднесе барање до органот за јавни приходи, данокот од доход за приходите од вршење на дејност да го плаќа според паушално утврден нето приход.

Органот за јавни приходи одлучува по барањето од ставот (1) на овој член во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на барањето, за тоа дали постојат околностите поради кои обврзникот не е во состојба да ги води деловните книги или нивното водење значително му го отежнува вршењето на дејноста.

Кога органот за јавни приходи ќе оцени дека се исполнети условите од став 1 на овој член, го утврдува паушалниот нето приход на обврзникот, имајќи предвид за:

- 1) местото каде што се наоѓа деловната просторија;
- 2) опременоста на деловната просторија;

3) пазарните услови во кои се врши дејноста;
4) површината на деловната просторија;
5) староста и способноста на обврзникот;
6) големината на нето приходот на обврзникот кој под исти или слични услови врши иста или слична дејност и

7) други околности кои влијаат на остварувањето на добивката.

Обврзникот од став 1 на овој член барањето за паушално оданочување може да го поднесе до органот за јавни приходи најдоцна до крајот на годината која и претходи на годината за која се врши утврдување на данокот.

Правото на паушалното оданочување не може да се признае на:

1) обврзникот кој врши трговска, угостителска и комисиона дејност (освен обврзникот кој врши трговска дејност исклучиво преку продажни места на организирани зелени пазари);

2) кој вработува други лица;

3) во чија дејност вложуваат и други лица и

4) чиј нето приход во годината која и претходи на годината за која се врши утврдување на данокот е повисок од две годишни просечни плати.

Трговецот кој организира зелен пазар на кој се врши трговија на големо и мало е должен на органот за јавни приходи да му доставува годишен извештај за корисниците на продажните места на зелените пазари.

Формата и содржината на образецот-годишен извештај од ставот 6 на овој член ја пропишува министерот за финансии.

Ако органот за јавни приходи утврди дека престанале условите поради кои на обврзникот му е признаено правото данокот да го плаќа според паушално утврден нето приход, во наредната година ќе го задолжи да води деловни книги.

Доколку Управата за јавни приходи не одлучи по барањето во рокот пропишан во ставот (2) на овој член, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена од истекот на тој рок да поднесе барање до писарницата на директорот на Управата за јавни приходи за донесување на решение. Доколку директорот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Управата.

Формата и содржината на образецот на барањето од членот 31 став (1) од овој закон и на барањето од ставот (9) на овој член ги пропишува министерот за финансии.

Кон барањето од ставот (9) на овој член, барателот доставува и копија на барањето од членот 31 став (1) од овој закон.

Директорот на Управата за јавни приходи, или од него овластено лице, е должен да одлучи по барањето од ставот (9) на овој член, најдоцна во рок од пет работни дена од денот на поднесување на барањето.

Доколку директорот на Управата за јавни приходи, или од него овластено лице, не донесе решение во рокот од ставот (12) на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

Државниот управен инспекторат е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот (13) на овој член да изврши надзор во Управата за јавни приходи дали е спроведена постапка по поднесеното барање во согласност со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Инспекторот од Државниот управен инспекторат, доколку утврди повреда на правилата на постапката, донесува решение со кое го задолжува директорот

на Управата за јавни приходи, или од него овластено лице, во рок од десет дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го уважи или одбие барањето и во истиот рок да го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој е одлучено по поднесеното барање.

Доколку директорот на Управата за јавни приходи или од него овластено лице, не одлучи во рокот од ставот (15) на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој директорот на Управата за јавни приходи, или од него овластено лице, ќе одлучи по поднесеното барање за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање. Инспекторот во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Доколку директорот на Управата за јавни приходи, или од него овластено лице, не одлучи и во дополнителниот рок од ставот (16) на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот (13) на овој член, подносителот на барањето во рок од пет работни дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена да го разгледа приговорот од ставот (18) на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од подносителот на барањето согласно со ставот (13) на овој член и/или не поднесе пријава согласно со ставовите (16) и (17) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција за инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во Управата за јавни приходи дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот (19) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Во случајот од ставот (20) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден, ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот.

Во случаите од ставот (21) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот (19) на овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од осум работни дена.

Доколку директорот на Управата за јавни приходи, или од него овластено лице, не одлучи во рокот од ставот (16) на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежен суд.

Постапката пред Управниот суд е итна.

Член 31-а

Обврзникот на приходи од земјоделска дејност чиј вкупен приход во годината за која се утврдува данокот не го надминува износот од 1.300.000 денари ќе се оданочува според паушално утврден приход.

Како обврзник на приходи од земјоделска дејност во смисла на ставот 1 на овој член се сметаат и лицата кои земјоделската дејност ја вршат како дополнително занимање.

Правото на паушалното оданочување се остварува врз основа на поднесено барање до органот за јавни приходи на чија територија се наоѓа живеалиштето на обврзникот, најдоцна до крајот на годината за која се утврдува данокот.

Формата и содржината на барањето од ставот 3 на овој член го пропишува министерот за финансии.

Основа за пресметување на данокот претставува разликата меѓу остварениот вкупен приход (освен субвенции) и признатите нормирани трошоци и тоа за:

доход (во денари)	нормирани трошоци
до 300,000	100%
од 300,001 до 1,300,000	80%

За лицата коишто земјоделската дејност ја вршат како дополнително занимање, нормираните трошоци се определуваат во висина од 80% од остварениот приход.

Определувањето на нормираните трошоци остварени од вршење на земјоделска дејност на заедничкиот земјоделски имот, се врши со примена на соодветниот нормиран трошок определен според вкупно остварениот приход на сите членови на семејното земјоделско стопанство.

4. Приходи од имот и имотни права

Член 32

Под приходи од имот и имотни права се подразбираат приходите што обврзникот ги остварува од издавање под закуп или подзакуп на земјиште, станбени или деловни простории, гаражи, простории за одмор и рекреација, опрема, превозни средства и други видови имот.

Член 33

Обврзник на данокот на доход за приходи од имот и имотни права е физичко лице кое остварува приходи од имот и имотни права.

Член 34

Основа за пресметување на данокот претставува нето приходот што се добива кога едногодишниот износ на остварениот приход во годината за која се утврдува данокот, ќе се намали за трошоците на одржување и управување, за едногодишната амортизација и за другите трошоци што биле нужни за остварување на приходот.

Трошоците од став 1 на овој член се признаваат во висина од 25% од приходот.

На обврзникот од член 33 на овој закон, на негово барање, наместо нормираните трошоци од став 2 на овој член, ќе му се признаат стварните трошоци што ги направил за остварување на приходот, ако тоа документирано го докаже.

Ако имотот се издава во подзакуп, од закупнината што ја остварува обврзникот се одбива закупнината што ја плаќа на закуподавачот.

Во приходите од имот и имотните права се вклучуваат и вредностите на сите давања и услуги на кои се обврзал закупецот, односно подзакупецот да ги изврши за сметка на закуподавачот.

Член 34-а

При утврдувањето на основата на данокот на доход за приходите од имот остварени од давање под закуп на опремени станбени и деловни простории, како трошок се зема предвид и абеењето на опремата (мебелот и слично).

Трошоците од став 1 на овој член се признаваат во висина од 30% од бруто приходот, а ако обврзникот документирано докаже дека направил поголеми трошоци од нормираните, ќе се признаат стварните трошоци.

Член 35

Ако закупнината е наплатена за повеќе години однапред, данокот се плаќа годишно за толку години за колку е наплатена закупнината, но најмногу за пет години.

Основа за пресметување на данокот за секоја одделна година претставува сразмерниот дел на закупнината, кој се ревалоризирал со стапката на пораст на цените на мало, според податоците на Државниот завод за статистика.

Член 36

Ако пријавените приходи од имот и имотни права се помали од оние што може да се постигнат според месните прилики, органот за јавни приходи го утврдува можниот приход со споредување на закупнината за слични објекти кои се издаваат во закуп под приближно еднакви услови.

Член 37

(бришан)

5) Приходи од авторски права и права од индустриска сопственост

Член 38

Под приход од авторски права и права од индустриска сопственост се подразбира надоместокот што обврзникот го остварува од авторски права и права од индустриска сопственост.

Член 39

Обврзник на данокот на доход за приходите од авторски права и права од индустриска сопственост е физичко лице кое остварува надоместок од авторски права и права од индустриска сопственост.

Обврзник на данокот на доход за приходи од авторски права и права од индустриска сопственост е и физичко лице наследник или носител на авторски права и права од индустриска сопственост.

Член 40

Основа за пресметување на данокот на доход за приходите од член 38 на овој закон е нето приходот што се добива кога од остварениот приход ќе се одбијат трошоците што биле потребни за негово остварување.

Член 41

При утврдувањето на нето приходот од авторски права и права од индустриска сопственост се признаваат следниве трошоци:

1) за вајарски дела, таписерии, керамопластика, уметничка керамика и витраж - 60% од бруто приходот;

2) за уметничка фотографија, сидно сликарство и сликарство во простор во техниките: фреска, графика, мозаик, интарзија, емајл, интарзирани и емајлирани предмети, костимографија, модно креаторство и уметничка обработка на текстил (ткаен текстил, печатен текстил и слично) -50% од бруто приходот;

3) за сликарски дела, графички дела, индустриско обликување со изработување на модели и макети, ситна пластика, уметнички решенија за сценографија, научни, стручни и публицистички дела, преведување на дела од книжевноста, музички и кинематографски дела и реставраторски и конзерваторски дела во областа на културата и уметноста - 50% од бруто приходот;

4) за изведување уметнички дела во областа на сериозната музика, балетот, операта и театарската и филмската глума, за рецитирање, снимање филмови и идејни скици за таписерија и костимографија - 30% од бруто приходот;

5) за преводи (освен преводи на книжевни дела), предавања и слични интелектуални творби -30% од бруто приходот;

6) за изведување на естрадни програми на забавна и народна музика- 25% од бруто приходот и

7) за други авторски дела и дела од индустриска сопственост, кои не се наведени во точките од 1 до 6 од овој член - 25% од бруто приходот.

На обврзникот, по негово барање, наместо нормираните трошоци, му се признаваат стварните трошоци ако може документирано да ги докаже.

Член 42

При утврдувањето на нето приходот од вајарски, сликарски, графички, таписериски и други творби од применетата уметност остварени на изложби одржани надвор од живеалиштето на обврзникот, покрај трошоците предвидени во член 41 на овој закон му се одбиваат трошоците за превоз на творбите, патните трошоци како и трошоците за престој во местото на одржувањето на изложбата, се додека таа трае, во висина на највисоките дневници утврдени со соодветни прописи.

Член 43

При утврдувањето на нето приходот од патенти и знаци на разликување се признаваат следниве трошоци:

1) таксите и трошоците што се плаќаат за заштита на патенти според потврдата на надлежниот орган за заштита на патентите;

2) трошоците за изработка на нацрт и технички опис на патентот и знакот на разликување што биле составен дел на пријавата со која од надлежен орган се бара заштита на патентот и знакот на разликување, според потврдата на стручно лице кое ги изработило тие нацрти и технички описи. Мислења за реалноста на овие трошоци издава организација регистрирана за застапување на авторите и

3) трошоците за изработка на прототип потребен за проверување на патентот што е пријавен односно заштитен. Ако прототипот е изработен во претпријатие, односно установа, потврда за трошоците за изработката издава изработувачот. Ако прототипот го изработил пронаоѓачот во сопствена режија, се признаваат стварните трошоци што ги имал, а мислење за реалноста на трошоците издава соодветна организација регистрирана за застапување на авторите.

Сите трошоци треба да бидат посебно искажани и документирани со сметки кои му се поднесуваат како доказ на исплатувачот на приходот.

Член 44

На обврзникот - наследник или носител на авторско право како трошоци му се признаваат само платените надоместоци на авторската агенција и на овластените лица за продажба и исплата на приходот.

Член 45

Приходите од авторски права и права од индустриска сопственост што обврзникот ги остварил од дело што го создавал подолго од една година, при утврдувањето на нето приходот, се делат на барање на обврзникот на онолку еднакви делови колку што години го создавал делото но најмногу за пет години.

Основа за пресметување на данокот за секоја година претставува сразмерниот дел на нето приходот.

Член 46

Обврзникот -резидент на Републиката е ослободен од плаќање данок на доход за приходите од авторски права и права од индустриска сопственост што ги остварил од домашно правно или физичко лице по основа на примена на правата од индустриска сопственост.

6) Приходи од капитал

Член 47

Под приходи од капитал се подразбираат:

- 1) дивидендите и другите приходи остварени со учество во добивката кај правните и физичките лица;
- 2) каматите по заеми дадени на физички и правни лица;
- 3) каматите по обврзници или други хартии од вредност и
- 4) камати на орочени штедни и други депозити.

Член 48

Обврзник на данокот на доход за приходите од капитал е физичко лице кое остварува приходи од член 47 на овој закон.

Член 49

Основа на данокот на доход за приходите од член 47 точка 1) на овој закон претставува бруто дивидендите, односно приходите од учество во добивката распределени на обврзникот.

Основа на данокот на доход на приходите од член 47 точки 2), 3) и 4) на овој закон, претставува износот на пресметаната камата.

7) Капитални добивки

Член 50

Под капитална добивка се подразбира приходот што обврзникот го остварува од продажба на хартии од вредност, учество во капиталот и недвижен имот.

Капиталната добивка претставува разлика помеѓу продажната цена на хартиите од вредност, учеството во капиталот и недвижниот имот од став 1 на овој член и куповната (набавната) цена.

Ако разликата од став 2 на овој член е негативна се остварува капитална загуба.

Како продажна цена од став 2 на овој член се смета договорената цена, односно цената која органот за јавни приходи ќе ја утврди ако оцени дека договорената цена е пониска од пазарната.

Како договорена, односно пазарна цена при продажба на недвижен имот се зема цената без данокот на промет на недвижности и права.

Куповната (набавната) цена од став 2 на овој член претставува цената по која обврзникот ги стекнал хартиите од вредност, учеството во капиталот или недвижниот имот.

При продажбата на недвижниот имот, кој обврзникот сам го изградил за набавна цена се смета пазарната цена според која се утврдува основата на данокот на имот.

Како куповна (набавна) цена на хартиите од вредност кои се продадени или купени на берзата се смета цената која обврзникот ја документира како стварно платена, или ако тоа не го стори, најниската забележана трансакција во период од една година, која претходи на продажбата на хартијата од вредност.

Кај хартиите од вредност кои не се котираат на берзата, како набавна цена се смета цената која обврзникот ја документира како стварно платена, или ако тоа не го стори, нејзината номинална вредност.

Член 51

Обврзникот на данокот на доход од капитални добивки е физичко лице кое остварува добивка од член 50 став 2 на овој закон.

Член 51-а

Основа на данокот на доход за капитални добивки претставува разликата помеѓу продажната цена на хартиите од вредност, учеството во капиталот и недвижниот имот и куповната (набавната) цена.

Член 52

Капиталната добивка остварена со продажба на хартии од вредност, учество во капиталот и недвижен имот, се внесува во даночната основа во висина од 70% од разликата.

При утврдување на основата за пресметување на данокот од капитални добивки од продажба на недвижен имот, покрај добивката се земаат предвид и вредноста на инвестициите и издатоците за инвестиционо одржување.

Член 52-а

Капитална загуба остварена со продажба на хартии од вредност се пребива со капиталните добивки од член 52 на овој закон.

Ако и по извршеното пребивање, според став 1 на овој член се појави капитална загуба, вишокот се пренесува на идните капитални добивки во наредните три години.

Член 53

Капитална добивка не се плаќа на средствата остварени од продажба на недвижен имот, кој обврзникот го продава по истекот на три години од денот кога го стекнал.

8) Добивки од игри на среќа и други наградни игри

Член 54

Обврзник на данокот на доход за добивките од игри на среќа и други наградни игри е физичко лице кое остварило добивка од тие игри.

Основа за пресметување на данокот претставува секоја поединечна добивка остварена од игри на среќа и други наградни игри.

Ако добивката од игри на среќа и други наградни игри се состои од предмети, основа на данокот претставува пазарната вредност на предметите во моментот на остварувањето на добивката.

Член 55

Данокот на доход за добивките од игри на среќа и други наградни игри не се плаќа ако поединечната добивка не го надминува износот од 10.000 денари.

Ако поединечниот износ на добивката е поголем од износот утврден во став 1 на овој член, данокот од ставот 1 на овој член се пресметува врз целиот износ на добивката.

9) Други приходи

Член 55-а

Други приходи во смисла на овој закон, се сите приходи кои не се сметаат за приходи на физичките лица од членот 3 точки 1 до 8 на овој закон, не се изземени од оданочување со одредбите од членот 6 на овој закон и не се оданочени по друг основ.

Основа за пресметување на данокот на приходите од ставот 1 на овој член е нето приходот кој се утврдува со одбивање на нормираните трошоци од бруто приходот во висина од 35%.

Како други приходи, во смисла на овој закон, се сметаат и приходите остварени со стекнување на хартии од вредност и учество во капиталот без надоместок, доколку истите не се оданочени со Законот за даноци на имот, а основа за пресметување на данокот претставува пазарната вредност на денот на стекнувањето.

Под пазарна вредност од ставот 3 на овој член се подразбира вредноста на хартиите од вредност и учеството во капиталот утврдена според податоците од Македонската берза за хартии од вредност, доколку котираат на берзата, односно номиналната вредност на хартиите од вредност и учеството во капиталот, за оние кои не котираат на берзата.

Обврзник на данокот на доход за другите приходи од ставот 3 на овој член е физичкото лице кое се стекнува со хартии од вредност и учество во капиталот.

ЧЕТВРТИ ДЕЛ

УТВРДУВАЊЕ, ПРЕСМЕТУВАЊЕ И НАПЛАТА НА ПЕРСОНАЛНИОТ ДАНОК ОД ДОХОД

1. Утврдување на данокот

Член 56 (бришан)

Член 57

Утврдувањето и наплатата на данокот на доход го врши органот за јавни приходи, доколку со овој закон не е определено поинаку.

Органот за јавни приходи го утврдува данокот врз основа на податоците во даночната пријава на обврзникот, деловните книги што ги води обврзникот, службените податоци што ги прибавил органот преку контрола, врз основа на други податоци и докази до кои ќе дојде во постапката за утврдување на данокот.

Член 58

Органот за јавни приходи води регистар на обврзниците на данокот на доход со податоци што се од значење за утврдување на даночната обврска.

Обврзниците од членот 31-а на овој закон задолжително ги пријавуваат и податоците за членовите на семејното земјоделско стопанство и за заедничкиот земјоделски имот.

Член 59

Обврзниците на данокот на доход од член 29 на овој закон и обврзниците од земјоделска дејност кои се оданочуваат според вистинскиот приход се должни да водат деловни книги во кои ги искажуваат сите деловни промени на начин предвиден со овој закон.

Обврзниците на данокот на доход од самостојна дејност кои плаќаат данок во паушален износ не се должни да водат деловни книги.

Член 60

(бришан)

Член 61

Обврзниците на данокот на доход од член 29 на овој закон должни се да водат деловни книги по системот на двојно или просто книговодство.

Деловните книги по системот на просто книговодство се:

- 1) книга на приходи;
- 2) книга на расходи;
- 3) книга на основни средства и ситен инвентар и залихи и
- 4) книга на парични средства, побарувања и обврски.

Член 62

Обврзниците се должни деловните книги и другата евиденција да ги водат уредно, ажурно и точно.

Се смета дека деловните книги се водени уредно, ажурно и точно ако:

- 1) од нив може да се утврди вкупното работење на обврзникот, расчленото по одделни работни промени и тоа по хронолошки ред и во бруто - износ без пребивање;
- 2) во нив книжењето на приходите се врши секој ден, а најдоцна во наредниот ден а книжењето на трошоците во рок од седум дена од нивното настанување;
- 3) книжењето на секоја деловна промена на средствата, приходите и трошоците на работењето се врши врз основа на веродостојна книговодствена документација и
- 4) во почетокот односно на крајот од годината е извршен попис на средства, залихите на материјалите, готовите производи, полупроизводите и надворешните производи, готовината, долговите и побарувањата и ако оваа состојба е впишана во деловните книги.

Член 63

По завршувањето на деловната година, по книжењето на сите деловни промени, деловните книги се заклучуваат.

Член 64

Обврзникот е должен деловните книги, другата евиденција и документацијата да ги чува во деловната просторија. Ако водењето на деловните книги е доверено на регистриран финансиско-книговодствен сервис, деловните книги и документацијата се чуваат во просториите на тој сервис.

Член 65

Поблиски прописи за содржината на деловните книги, начинот на нивно водење и искажувањето на финансискиот резултат донесува министерот за финансии.

Член 66

Деловните книги, другата евиденција и документација се чуваат најмалку пет години од последниот ден на деловната година на која се однесуваат, доколку со закон не е поинаку пропишано.

Член 67

Обврзниците од член 59 став 1 на овој закон составуваат годишен даночен биланс.

Поблиски прописи за содржината на даночниот биланс и начинот на неговото составување донесува министерот за финансии.

2. Поднесување на даночна пријава

Член 68

Обврзникот на данокот на доход е должен да поднесе годишна даночна пријава за доходот што го остварил, освен ако со овој закон не е одредено поинаку.

Органот за јавни приходи најдоцна до 31 декември секоја година со јавна покана ги повикува обврзниците да поднесат даночна пријава.

Член 69

Обврзникот на данокот на доход е должен да поднесе годишна даночна пријава за остварениот доход по истекот на годината за која се утврдува данокот најдоцна до 15 март наредната година.

Обврзникот кој остварува приходи од самостојна дејност и кој води деловни книги е должен, во рокот утврден во ставот 1 на овој член, да поднесе годишна пресметка за искажаниот финансиски резултат и даночен биланс.

Член 70

Обврзникот кој остварува во текот на годината само приход од плата и пензија, односно само приход од земјоделска дејност или само приходи од самостојна дејност не е должен да поднесува годишна даночна пријава.

По исклучок од ставот 1 на овој член, обврзникот кој остварува лични примања од странство, како и обврзникот кој остварува лични примања од

дипломатски, односно конзуларни претставништва на странски држави, кај претставници и службеници на такви претставништва кои уживаат дипломатски имунитет и кој сам го утврдува и уплатува данокот е должен да поднесува годишна даночна пријава.

Член 71

Граѓанинот кој во текот на годината започне да остварува приходи од вршење на дејност или по друга основа, кои подлежат на оданочување со данок на доход врз основа на овој закон освен обврзникот од член 31-а на овој закон е должен да поднесе аконтативна пријава до органот за јавни приходи во рок од 15 дена од денот на започнувањето на вршењето на дејноста или остварувањето на приходите.

Со аконтативната пријава граѓанинот е должен да приложи и писмена изјава за тоа дали и порано вршел соодветна дејност на подрачјето на својата или друга општина.

Член 72

Формата, содржината и начинот на пополнување на годишната и аконтативната даночна пријава ги пропишува министерот за финансии.

Член 73

Годишната даночна пријава за утврдување на данокот на доход обврзникот е должен да ја поднесе до органот за јавни приходи на чија територија се наоѓа неговото живеалиште.

Аконтативна пријава обврзникот е должен да поднесе:

1) за приходите од самостојна дејност до органот за јавни приходи на чија територија е регистриран за вршење на дејноста, односно на чија територија ја врши дејноста ако не е регистриран;

2) за приходите од имот и имотни права на органот за јавни приходи на чија територија се наоѓа имотот и

3) за капиталните добивки и другите приходи на кои не се плаќа аконтација на данокот по одбивка до органот за јавни приходи на чија територија се наоѓа живеалиштето на обврзникот.

Член 74

Обврзникот - нерезидент поднесува даночна пријава за секој од приходите што ги остварува, а за кои е предвидено плаќање на данок на доход врз основа на решение на органот за јавни приходи.

Даночната пријава од став 1 на овој член се поднесува до органот за јавни приходи на чија територија обврзникот ги остварува приходите.

3. Пресметување на аконтацијата на данокот од доход во текот на годината

а) Аконтација на данокот по одбивка

Член 75

Утврдување и наплата на аконтација на данокот на доход по одбивка се врши за следните видови приходи:

- 1) личните примања;
- 2) приходите од авторски права и права од индустриска сопственост;
- 3) приходите од капитал;
- 4) приходите од имот и имотни права, ако исплатувачот на приходите води деловни книги;
- 5) добивките од игри на среќа и други наградни игри;
- 6) другите приходи за кои данокот на доход не се утврдува со решение на органот за јавни приходи.

Член 76

Аконтација на данокот на доход за приходите од член 75 на овој закон пресметува исплатувачот за секој обврзник и за секој поединечно исплатен приход.

Аконтацијата на данокот на доход на приходите од членот 75 на овој закон се пресметува на соодветно утврдена даночна основа со примена на стапката од членот 12 на овој закон.

Министерот за финансии донесува поблиски прописи за начинот на пресметување и плаќање на аконтациите на данокот.

Член 77

Исплатувачот од член 76 од овој закон е должен на обврзникот при секоја исплата да му издаде примерок од пресметката за аконтацијата на данокот и наплатените придонеси и збирен податок по истекот на годината најдоцна до 15 февруари наредната година, за вкупно платената аконтација.

Исплатувачот е должен на органот за јавни приходи да му доставува годишен извештај за бруто остварените приходи на обврзникот за пресметаниот и платениот данок и придонес по одбивка и вкупно исплатените нето приходи, најдоцна до 15 февруари наредната година.

Исплатувачот кој врши откуп на земјоделски производи од физички лица кои не се трговци поединци е должен на органот за јавни приходи да му доставува годишен извештај за исплатените приходи.

Обврзникот за пресметка и уплата на персонален данок од плата, надоместок на плата и исплата по основ на деловна успешност на работодавачот е должен пресметката да ја врши месечно, поединечно за секој обврзник за плаќање за соодветниот месец и податоците за пресметана плата или дел од плата, надоместок на плата и исплата по основ на деловна успешност да ги доставува до органот за јавни приходи најдоцна до 10-ти во тековниот за претходниот месец по електронски пат на образец пропишан со Правилникот за начинот на пресметка и уплата на придонесите од задолжително социјално осигурување.

Министерот за финансии донесува поблиски прописи за формата, содржината и начинот на пополнување на годишниот извештај од став 2 на овој член и го пропишува образецот-пресметка од став 3 на овој член.

Формата и содржината на образецот годишен извештај од став 3 на овој член ја пропишува министерот за финансии.

Членовите од 78 до 81-а се бришани.

б) Аконтација на данокот по решение

Член 82

Аконтација на данокот на доход според решение на органот за јавни приходи се плаќа за следните приходи:

1) приходите од самостојна дејност освен приходите од член 31-а на овој закон;

2) капиталните добивки; и

3) други приходи на кои аконтацијата на данокот не се плаќа по одбивка.

Аконтациите на данокот на доход за приходите од ставот 1 на овој член се пресметуваат по стапка од 10%.

Член 83

(бришан)

Член 83-а

Аконтацијата на данокот на доход за приходите од самостојна дејност ја утврдува со решение органот за јавни приходи:

1) врз основа на податоците од даночната пријава, даночниот биланс, деловните книги и другите податоци кои се од значење за утврдување на даночната обврска и

2) врз основа на податоците од даночната пријава и критериумите од член 31 на овој закон за паушално утврдениот нето приход.

Член 84

Аконтацијата на данокот на доход за капитални добивки ја утврдува со решение органот за јавни приходи врз основа на податоците од даночната пријава на начин предвиден во член 52 на овој закон.

Член 85

Аконтацијата на данокот на доход за приходите на кои не се плаќа данок по одбивка, ја утврдува со решение органот за јавни приходи врз основа на податоците од даночната пријава, критериумите од член 36 на овој закон и според други податоци кои се од значење за утврдување на даночната обврска.

Член 85-а

Аконтацијата на данокот на доход за другите видови приходи на кои не се плаќа данок по одбивка, ја утврдува со решение органот за јавни приходи врз основа на податоците од даночната пријава или други податоци кои се од значење за утврдување на даночната обврска.

Член 86

Доколку се изменат значајно условите под кои е утврдена аконтацијата на данокот на доход, обврзникот може да бара промена на аконтацијата, односно органот за јавни приходи може во согласност со новите околности да утврди нова аконтација.

4. Пресметување на годишниот данок од доход

Член 87

Годишниот данок на доход го утврдува со решение органот за јавни приходи врз основа на податоците од даночната пријава, деловните книги и другите податоци кои се од значење за утврдување на даночната обврска.

Член 87-а

Физичко лице кое донира финансиски средства на правно лице според одредбите од Законот за донации и спонзорства во јавните дејности има право на намалување на персоналниот данок на доход утврден врз основа на неговата годишна даночна пријава (образец „ПДД-ГДП“) во висина од 20% од годишниот даночен долг на давателот на донацијата, но не повеќе од 24.000 денари.

Член 88

Обврзникот кој плаќа данок од самостојна дејност, а кој е обврзан да води деловни книги во согласност со овој закон е должен приходот да го остварува преку жиро - сметката кај носителите на платен промет.

Обврзниците кои плаќаат данок од вршење самостојна дејност кои не водат деловни книги, се должни приходот да го остваруваат преку трансакциска сметка.

Член 89

Ако обврзникот на општиот повик не поднесе даночна пријава и даночен биланс во пропишаниот рок или ако деловните книги не можат да послужат како основа за утврдување на даночната обврска, данокот ќе се утврди:

1) врз основа на службените податоци за остварениот приход и за трошоците на работењето на обврзникот со кои располага органот за јавни приходи;

2) со споредување со обврзник од иста или слична дејност при што како елементи на споредување особено се земаат местото каде што се врши дејноста, стручната квалификација, годините на старост, опременоста со средствата за работа, бројот на вработените, асортиманот на производите и услугите и други околности и факти што се од значење за остварувањето на приходот;

3) врз основа на утврдени податоци од страна на органот за јавни приходи по пат на извршено снимање за остварениот обем на работа односно промет;

4) врз основа на споредување со просечните бруто плати на вработените кај правните лица од иста или слична дејност кои таа дејност ја вршат под приближно еднакви услови и

5) врз основа на стручен наод и мислење на вештак.

Член 90

Решението на органот за јавни приходи со кое се утврдува годишниот данок на доход од членот 87 на овој закон и решението за аконтативните даноци од член 82 на овој закон, особено содржи:

- 1) име, презиме, адреса и даночен број на обврзникот;
- 2) видот на данокот;
- 3) даночна основа;
- 4) даночна стапка;
- 5) утврдените олеснувања и ослободувања;
- 6) утврдениот износ на данокот;
- 7) бројот на сметката на која се уплатува данокот според решението и роковите за плаќање;
- 8) укажување на законските последици од ненавременото плаќање на данокот и
- 9) укажување на правото за правен лек по решението за утврдената даночна обврска.

Решение од став 1 на овој член органот за јавни приходи е должен да донесе најдоцна во рок од 60 дена од денот на приемот на даночната пријава.

Решение за утврдување на данокот за обврзниците од член 31-а на овој закон, органот за јавни приходи е должен да донесе најдоцна до 30 јуни во годината за претходната година.

Член 91 (бришан)

Член 92 (бришан)

Член 93 (бришан)

5. Посебна постапка за утврдување на данок

Член 94 (бришан)

Член 94-а

Кога лице поседува имот или располага со средства поголеми од оданочените, кои потекнуваат од приходи на кои не е утврден данок или не е доволно утврден, органот за јавни приходи донесува решение за утврдување на данокот на тој приход.

Член 94-б (бришан)

Член 94-в (бришан)

Член 94-г

Основа за пресметување на данокот преставува разликата меѓу вредноста на имотот и докажаната висина на средствата за нејзино стекнување.

Член 94-д

Данокот на непријавените приходи се пресметува по стапка од 70%.

6. Наплата на данокот

а) Наплата на аконтацијата на данокот

Член 95

Исплатувачот на лични примања и на други приходи на кои аконтацијата на данокот се плаќа по одбивка е должен запрениот данок да го уплати при секоја поединечна исплата.

Како исплатувач, во смисла на ставот 1 од овој член, кој го задржува данокот на премијата за осигурување согласно со менаџерскиот договор, се смета осигурителното друштво, а за исплатувач на лични примања, авторски и друг вид приходи исплатени преку авторска агенција или посредничко друштво, се смета авторската агенција односно посредничкото друштво.

Даноците по одбивка се пресметуваат и плаќаат според стапката што важи на денот на исплатата на личните примања, односно на приходите, освен данокот на лични примања по основ на плата, надоместок на плата, пензија и исплата по основ на деловна успешност на работодавачот кој ќе се пресметува и плаќа според стапката и личното ослободување што важат за месецот за кој се пресметува и исплатува платата, надоместок на плата, пензија и исплата по основ на деловна успешност на работодавачот.

Член 96

(бришан)

Член 97

Даноците што се утврдуваат со решение на органот за јавни приходи се плаќаат:

1) на приходите од самостојна дејност освен за приходите од членот 31-а-месечно до 15 во месецот за претходниот месец;

2) на приходите од имот и имотни права-месечно до 15 во месецот за претходниот месец;

3) на капиталните добивки и на другите приходи кои се остваруваат повремено во рок од 30 дена од денот на утврдувањето на обврската и

4) на приходите од земјоделска дејност кои се оданочуваат според паушално утврден приход во рок од 30 дена од денот на утврдувањето на обврската.

Член 98

(бришан)

Член 99

(бришан)

Член 100

Додека не се изврши облогот со данок што се обложува според годишните основици и во годишни паушални износи, даночниот обврзник е должен да плаќа аконтација според решението за облог со данок од претходната година.

Ако примањата на даночниот обврзник суштествено се зголемиле, односно намалиле, органот за јавни приходи врз основа на прегледот на деловните книги, податоците за примањата на обврзникот од страна на државните органи, претпријатијата и другите правни лица за испорачаните стоки и извршените услуги, како и врз основа на други веродостојни податоци, ќе донесе решение за зголемување, односно намалување на аконтацијата на данокот.

Член 101 (бришан)

б) Наплата на годишниот данок од доход

Член 102

Обврзникот на данокот на доход е должен да ја плати разликата меѓу уплатената аконтација и годишниот износ на данокот во рок од 30 дена од денот на доставувањето на решението за утврдената даночна обврска.

Член 103

На износите на даноците што не се платени во пропишаните рокови, обврзникот плаќа камата.

Членовите од 104 до 133 се бришани.

9. Гаранција

Член 134

За наплатата на аконтациите на даноците што се плаќаат по одбивка при исплатата на приходите гарантира исплатувачот.

Член 134-а

За наплата на аконтациите на даноците од самостојна дејност, од авторски права и права од индустриска сопственост, од капитал, од имот и имотни права и од капитални добивки, одговара со својот имот даночниот обврзник.

Член 135 (бришан)

Член 136 (бришан)

Член 137

Даночниот обврзник кој отуѓува машини, уреди или друг инвентар што му служи за вршење на дејноста или ја отуѓува деловната просторија во целина, должен е претходно да ги намири своите обврски за плаќање на данокот.

Ако новиот сопственик го преземе имотот од став 1 на овој член, а пристигнатиот данок не е платен, за наплата на данокот тој солидарно гарантира со даночниот обврзник до висината на вредноста на преземениот имот.

Член 138

Ако повеќе лица остваруваат приходи од заедничко вршење на дејност, присилната наплата на данокот што отпаѓа на одделен даночен обврзник може да се изврши од целокупниот имот со кој се врши заедничката дејност.

Член 139

Лицето кое на сопственикот на патувачка забавна група, односно приредувачот на забавни приредби му го отстапува со надомест или бесплатно својот станбен или деловен простор, одговара солидарно со даночниот обврзник за сите обврски во врска со одржаната приредба.

Член 140

Ако даночниот обврзник умре пред да се утврди висината на даночната обврска, даночната обврска преминува на наследниците.

Наплатата на утврдената обврска ќе се изврши од наследниците најмногу до висината на вредноста на наследениот имот.

Член 141

(бришан)

Член 141-а

Пресметаниот данок на доход на примањата по основа на пензии и инвалиднини се отстапува на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување.

Член 142

(бришан)

Член 143

(бришан)

ПЕТТИ ДЕЛ КАЗНЕНИ И ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 143-а

Лицето кое во својство на одговорно лице кај правното лице, а заради стекнување на поголема имотна корист или вредност за себе или некој друг, при исплатата на личните примања и другите приходи на кои данокот се плаќа

по одбивка, не го пресмета и не го уплати данокот на соодветната сметка, ќе се казни за кривично дело со казна затвор од шест месеца до пет години и со парична казна.

Ако износот на обврската од ставот 1 на овој член е значителен, сторителот ќе се казни со затвор од најмалку четири години и со парична казна.

Ако делото од ставот 1 на овој член го стори правно лице, ќе се казни со парична казна.

Член 143-б

Глоба во износ од 400 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на даночниот обврзник ако деловните книги, другата евиденција и документација не ги чува во деловната просторија (член 64).

Член 144

Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на даночниот обврзник, доколку деловните книги ги води неажурно (членови 59 став 1, 61 и 62).

Член 144-а

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на даночниот обврзник, ако:

1) не поднесе даночна пријава, даночен биланс и барање во пропишаниот рок (членови 31-а, 67, 68, 69, 71 и 73);

2) не ги води или неточно ги води деловните книги (членови 59 став 1, 61 и 62);

3) деловните книги, другата евиденција и документација не ги чува најмалку пет години (член 66) и

4) приходите не ги остварува преку трансакциска сметка и жиро – сметка кај носителите на платен промет (член 88).

(2) За прекршоците од став (1) на овој член на даночниот обврзник ќе му се изрече и забрана за вршење на професија, дејност или должност во траење од 15 дена.

Член 145

(1) Глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на даночниот обврзник правно лице-исплатувач на приходи, ако:

1) не го пресмета данокот и не го уплати на соодветната сметка (членови 76 и 95);

2) не ги исполнува обврските од членот 77 на овој закон; и

3) исплатата за испорачаната стока и извршените услуги не ја изврши преку трансакциска сметка и жиро-сметка на обврзникот (член 88).

(2) Глоба во износ од 750 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице за прекршокот од став (1) на овој член.

Член 145-а

(1) Глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на трговецот кој организира зелен пазар на кој се врши трговија на големо и мало, ако трговецот на органот за јавни приходи

не му доставува годишен извештај за корисниците на продажните места на зелените пазари.

(2) За прекршокот од став (1) на овој член на одговорното лице кај трговецот кој организира зелен пазар на кој се врши трговија на големо и мало, ќе му се изрече глоба во износ од 750 евра во денарска противвредност.

Член 146
(бришан)

Член 147
(бришан)

Член 147-а
(бришан)

Член 148
(бришан)

ШЕСТИ ДЕЛ ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 76
(“Службен весник на РМ“ бр.8 од 6 февруари 2001год.)

Одредбата на членот 47 точка 4 од овој закон која се однесува за оданочување на каматите на орочени штедни и други депозити ќе се применува од 1 јануари 2013, а одредбите на членовите 50, 51, 51-а, 52 и 53 од овој закон, кои се однесуваат за оданочување на капитални добивки остварени од продажба на хартии од вредност, ќе се применуваат од 1 јануари 2006 година.

Член 30
(“Службен весник на РМ“ бр.159 од 22 декември 2008год.)

За сите неисплатени плати до 31.12.2008 година што ќе се исплатуваат по влегување во сила на овој закон, пресметката на персоналниот данок на доход од плати ќе се врши на образецот ПДД-МП.

Член 31
(“Службен весник на РМ“ бр.159 од 22 декември 2008год.)

За сите неисплатени плати до денот на отпочнување на примената на овој закон, вклучително и платата за месец декември 2008 година, кои ќе се исплатуваат по 1 јануари 2009 година, ќе се применува стапката и личното ослободување што важеле за 2008 година.

Член 32
(“Службен весник на РМ“ бр.159 од 22 декември 2008год.)

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 јануари 2009 година.

Член 3

(“Службен весник на РМ“ бр. 20 од 16 февруари 2009год.)

Паушалното оданочување на обврзникот кој врши трговска дејност исклучиво преку продажни места на организирани зелени пазари согласно овој закон, ќе се применува до пристапување на Република Македонија во членство на Европската Унија.

Член 3

(“Службен весник на РМ“ бр. 135 од 03 октомври 2011год.)

Подзаконските акти утврдени со овој закон министерот за финансии ги донесува во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон и истите веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа се објавуваат на веб локацијата на Управата за јавни приходи.